

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.н. Живко Иванов Драганов, катедра „Международно право и право на ЕС“, ЮФ на УНСС

Относно: дисертационния труд на Екатерина Чуракова на тема “Analysis of International Legal Consequences of the Disappearance of the Territories of States”, представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Международно право“

Основание за представяне на рецензията е участието ми в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно № 1366/28.05.2026 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Екатерина Чуракова има бакалавърска степен по европеистика и европейска интеграция от 2020 год. и магистърска степен по политология от 2021 год. от СУ „Св. Климент Охридски“, магистърска програма „Политически патологии на глобалния свят“ на английски език. През 2018/2019 учебна година тя е участвала в обмен по програма Еразъм в Университета в Амстердам, Нидерландия. Участвала е и в множество краткосрочни обучения в областта на правото, политическите науки и дипломатията. В периода 2020 – 2022 е работила като сътрудник по обучението в Старс груп, а от 2023 до този момент е офис администратор в Принтек България.

През 2022 год. е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка в докторска програма „Международно право“. Владее руски, английски и български език.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява оригинално и задълбочено изследване на особено актуални проблеми на международното публично право. Загубата на държавна територия поради климатичните промени е феномен, който е нов за международното право, и който придобива все по-важно значение за международната общност с оглед определянето на последиците за суверенитета на засегнатите държави и правното положение на техните граждани, в случай на пълна загуба на държавната територия.

Дисертантът е формулирал ясни изследователски цели и задачи и е избрал подходящи методи за провеждането на изследването. Обсъдени са както последиците за засегнатите държави, така и проблемите, свързани с миграцията на тяхното население. Разгледани са възможностите за прилагането на действащи международни норми. Анализирани са практиката на международните съдилища и арбитражи и доктриналните становища.

Трудът е разработен на английски език. Авторът се фокусира върху анализа на последиците от загуба на държавна територия, предизвикани от покачването на нивото на Световния океан. Дисертацията е в обем от 214 страници и се състои от увод, четири глави и заключение. Направени са 231 бележки под линия. Използваната литература включва 31 публикации на английски език и 4 на български, като последните представляват учебници. Приложени са списъци на международните актове и на изследваната съдебна практика.

В увода авторът определя целта на изследването, а именно да се изведат международноправните последици от загубата на територии на суверенни държави и да се направи оценка на възможностите за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните въздействия. Предмет са международноправните принципи, норми и обичаи, както и доктриналните становища. Посочени са методите, които включват нормативен анализ, сравнителен метод, доктринален анализ, исторически

метод и др. Основните цели на труда включват анализа на международноправния статут на островните държави, заплашени от изчезване, проучването на влиянието на климатичните промени върху суверенните държави, изследването на правните последици от разселването, причинено от промените на околната среда, оценката на съществуващите международноправни механизми за предотвратяване или за справяне със загубата на територии и формулирането на предложения за запазване на държавността на изчезващите държави.

В първата глава дисертантът разглежда причините за загуба на територии от островните държави, международноправната уредба на държавната територия, практиката на международните съдилища и арбитражи и доктриналните становища относно територията в международното право и тяхното развитие. Във втората глава е анализирана приложимата към последиците от загубата на територии международноправна уредба. Обсъдени са основните доктринални становища и са разгледани двустранните и многостранните регионални отношения между някои засегнати от повишаването на нивото на Световния океан държави. В глава трета се изследвани правното положение на мигриращото в следствие на загубата на територия население и възможностите за прилагане на съществуващата международноправна уредба относно бежанците. Предмет на анализ са още предизвикателствата при прилагането на някои принципи и норми на международното право към принудително разселените лица и хората, разселени поради неблагоприятните последици от изменението на климата, и лицата без гражданство. В четвъртата глава авторът изследва възможните международноправни подходи за преодоляване на последиците от загубата на територии и установява пропуските в действащото международно право, като на тази основа предлага решения за усъвършенстване на международноправната уредба.

3. Оценка на научните и научно – приложните приноси на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд притежава множество достойнства. На

първо място следва да се открие удачният избор на тема на изследването. Загубата на територии поради климатичните промени и повишаването на нивото на Световния океан е явление, което поставя непознати и изключително значими предизвикателства пред системата на международното право. Намирането на решение от международната общност на въпросите относно суверенитета на засегнатите държави и последиците за техните граждани има голямо практическо значение поради последиците и мащабите на засягането. Посочените явления са неизследвани в българската научна литература и дисертацията допринася за попълването на тази празнота.

Приносите на дисертацията са в няколко насоки. Първата е развитието на изследванията на значението на държавната територия за запазването на суверенитета на държавата и качеството ѝ на субект на международното право. В тази връзка приносен характер имат задълбоченият анализ на приложимите към уреждането на посочените проблеми принципи и норми на международното право, съдебната практика и други инструменти като т.нар. *soft law*, както и разглеждането на доктриналните становища и определянето на празнотите и ограниченията в съществуващата международноправна уредба. Втората насока включва въпросите, свързани с правните последици за населението, разселено в резултат от климатичните промени. Тук принос представлява анализът за определяне на приложимите международноправни актове, по-конкретно нормите на международното бежанско право, тези за защита на правата на човека и относно лицата без гражданство, както и на възможните международнопраени решения относно статута на засегнатото население. Третата насока включва изследването на съществуващите към този момент практики в двустранните и регионалните международни отношения за преодоляване на последиците от загуба на територии на островни държави, по-конкретно на Тувалу, Науру, Кирибати и Малдивите. На основата на проучването на опита на тези държави авторът прави изводи относно прилагането на международното право, които също имат приносен характер. Четвъртата насока е практико-приложна и включва оценката на съществуващите механизми за международно сътрудничество на всички нива, установяването на

празнотите в международното право и формулирането на конкретни предложения за тяхното преодоляване, в това число посредством правни механизми като договори за отстъпване на територия и с неюридически средства, например изграждането на изкуствени острови.

Положителна оценка следва да получи възприетият от автора интердисциплинарен и комплексен подход чрез включването на прогнозни научни данни относно възможните сценарии на потапяне на островни държави. Не на последно място, приносен характер има обосноваването на тезата от необходимост от развитие на международното право за намирането на решения за запазване на суверенитета на засегнатите държави и защита на тяхното население.

4. Оценка на публикациите

Кандидатът е представил списък с три публикации по темата на дисертационния труд. И трите представляват статии в научни списания с редакционна колегия издавани в Руската Федерация: „Новый юридический вестник“, ISSN 2587-8573 и Международный научный журнал «Молодой ученый», ISSN 2072-0297.

Първата статия, озаглавена *Statehood of Sinking Island States in International Law: Permanent or Not?* разглежда въпросите относно правния статут на островните държави, изправени пред заплаха от потъване поради покачване на морското равнище и по-конкретно бъдещето на Кирибати и Малдивите при прилагането на Конвенцията от Монтевидео.

В статията *“Analysis of International Legal Approaches to the Disappearance of Island State Territories Caused by Climate Change”* кандидатът обсъжда различните методи и подходи за запазване на изчезващите държави и съответствието им с международното право. Интерес представлява анализът на последиците при избор на един от методите за бъдещото разпределение на водните ресурси и относно статута на изкуствените инсталации.

Третата статия е със заглавие *„International Legal Analysis of the Consequences of Disappearing State Territory Due to Climate Change“* и разглежда теориите относно

запазването на държавността при загуба на държавната територия. В статията се извеждат различните аспекти на поставения проблем и се подчертава сложността и комплексния характер на този проблем в международното право.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът се състои от четири части. В първата дисертантът прави обща характеристика на дисертацията като представя актуалността и практическото приложение на изследването, предмета, задачите, целите, методите и структурата на труда. Втората част съдържа кратко представяне на увода, на всяка от главите и на заключението на дисертационния труд. В третата част авторът е изложил основните научни и научно-приложни приноси на труда. Последната, четвърта част съдържа списък с публикациите по темата на дисертацията.

Авторефератът отговаря на установените изисквания. Представен е на български и на английски език. Научните и научно-приложните приноси на труда са отразени коректно от дисертанта.

6. Бележки и препоръки

Към автора могат да бъдат отправени и някои бележки и препоръки. Забелязват се пропуски, например на места в дисертацията се срещат цитирания без да бъде посочен източникът (стр. 81 и др.), забелязват се неточности в превода на Автореферата на български език – изрази като „Монтевидео конвенция“ и др. Използваната литература на кирилица включва едва четири заглавия, които представляват учебници в областта на международното право и е препоръчително да се допълни.

Формулираните от автора предложения за справяне с последиците от климатичните промени и загубата на територии следва да намерят своето място в заключителната част на дисертацията. Четвъртата глава, където те се съдържат, е посветена на изследването на практическите методи за преодоляване на загубата на територии като изграждането на изкуствени острови и на временното предоставяне на територия от друга държава. Предложенията, които автора прави

се отнасят до всички аспекти на проблема и се основават на анализа от предходните глави. Това изисква те да бъдат включени заедно с изводите на дисертанта в заключителната част на труда.

Направените бележки и препоръки не променят цялостното ми положително впечатление от представения дисертационен труд.

7. Заключение

Дисертационният труд на тема “Analysis of International Legal Consequences of the Disappearance of the Territories of States” с автор Екатерина Чуракова е оригинално научно изследване по особено актуални и значими проблеми на международното право. Изследването се отличава с множество достойнства и представлява принос за развитието на правната наука и практиката. Трудът отговаря на изискванията, установени в ЗРАСРБ и в Правилника за прилагането му и следва да получи положителна оценка.

Въз основа на цялостното ми впечатление за качествата и достойнствата на труда, предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Екатерина Чуракова на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност “Международно право“.

22.06.2026

гр. София

.....

проф. д.н. Живко Драганов

REVIEW

From: Prof. Dr. Sc. Jivko Ivanov Draganov, Department of International Law and EU Law, Law Faculty of the University of National and World Economy

Subject: the dissertation work of Ekaterina Churakova on the topic "Analysis of International Legal Consequences of the Disappearance of the Territories of States", presented for the award of the educational and scientific degree "doctor" in professional field 3.6 Law, Doctoral Program "Международно право"

The reason for presenting the review is my participation in the composition of the scientific jury for the defence of the dissertation according to Order 1366/28.05.2026 of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE

4. Information about the candidate

Ekaterina Churakova has a bachelor's degree in European Studies and European Integration from 2020 and a master's degree in political science from 2021 from Sofia University "St. Kliment Ohridski", master's program "Political Pathologies of the Global World" in English. In the 2018/2019 academic year, she participated in an Erasmus exchange program at the University of Amsterdam, the Netherlands. She has also participated in numerous short-term training courses in the field of law, political science and diplomacy. In the period 2020 - 2022, she worked as a learning facilitator

at Stars Group, and from 2023 to this moment she has been an office administrator at Printec Bulgaria. In 2022, she was enrolled in doctoral studies in the doctoral program "International Law". She is fluent in Russian, English and Bulgarian.

5. General characteristics of the dissertation

The dissertation work is an original and in-depth study of particularly topical issues of public international law. The loss of state territory due to climate change is a phenomenon that is new to international law, and which is gaining increasing importance for the international community in order to determine the consequences for the sovereignty of the affected states and the legal status of their citizens in the event of a complete loss of state territory.

The author has formulated clear research goals and objectives and has chosen appropriate methods for conducting the study. Both the consequences for the affected countries and the problems related to the migration of their population have been discussed. The possibilities for the application of current international norms have been examined. The practice of international courts and arbitrations and doctrinal approaches have been analyzed.

The work is written in English. The author focuses on the analysis of the consequences of the loss of state territory caused by the rise in the sea level. The dissertation is 214 pages long and consists of an introduction, four chapters and a conclusion. 231 footnotes are made. The literature used includes 31 publications in English and 4 in Bulgarian, the latter being textbooks. Lists of international acts and the studied case law are attached.

In the introduction, the author defines the purpose of the study, namely to identify the international legal consequences of the disappearance of territories of sovereign states and to assess the possibilities for preventing and reducing adverse impacts. The subject is international legal principles, norms and customs, as well as doctrinal positions. The methods are indicated, which include normative analysis, comparative method, doctrinal analysis, historical method, etc. The main objectives of

the work include the analysis of the international legal status of island states threatened with disappearance, the study of the impact of climate change on sovereign states, the study of the legal consequences of displacement caused by environmental changes, the assessment of existing international legal mechanisms for preventing or dealing with the loss of territories and the formulation of proposals for preserving the statehood of disappearing states.

In the first chapter, the candidate examines the reasons for the loss of territories by island states, the international legal regulation of state territory, the practice of international courts and arbitrations, and the doctrinal positions on territory in international law and their development. In the second chapter, the international legal framework applicable to the consequences of the disappearance of territories is analyzed. The main doctrinal positions are discussed and the bilateral and multilateral regional relations between some countries affected by the rise in the level of the sea are examined.

Chapter three examines the legal status of forcibly displaced populations as a result of the disappearance of territory and the possibilities for applying the existing international legal framework on refugees. The subject of analysis is also the challenges in applying certain principles and norms of international law to forcibly displaced persons and people displaced due to the adverse effects of climate change, and stateless persons. In the fourth chapter, the author examines possible international legal approaches to overcoming the consequences of the disappearance of territories and identifies gaps in the current international law, on this basis proposing solutions for improving the international legal framework.

6. Evaluation of the scientific and scientific - applied contributions of the dissertation

The presented dissertation has many merits. First of all, the choice of the research topic should be highlighted. The disappearance of territories due to climate change and the rise in the sea level is a phenomenon that poses novel and very

significant challenges to the system of the international law. Finding a solution by the international community to the issues regarding the sovereignty of the affected states and the consequences for their citizens is of great practical importance due to the consequences and the scale of the impact. The mentioned phenomena are unexplored in the Bulgarian scientific literature and the dissertation contributes to filling this gap.

The contributions of the dissertation are in several directions. The first is the development of research on the importance of state territory for the preservation of state sovereignty and the status of a subject of international law. In this regard, the in-depth analysis of the principles and norms of international law applicable to the settlement of the above-mentioned problems, case law and other instruments such as the so-called soft law, as well as the examination of doctrinal positions and the determination of gaps and limitations in the existing international legal framework, can be considered contributions of the work. The second direction includes the problems related to the legal consequences for populations displaced by climate change. Here, the analysis contributes to determining the applicable international legal instruments, in particular the norms of international refugee law, those for the protection of human rights and those concerning stateless persons, as well as possible international legal solutions regarding the status of the affected population. The third direction includes the study of the current practices in bilateral and regional international relations to overcome the consequences of the disappearance of territories of island states, in particular Tuvalu, Nauru, Kiribati and the Maldives. Based on the study of the experience of these states, the author draws conclusions regarding the application of international law, which are also contributions. The fourth direction includes the practical and applied contributions such as the assessment of existing mechanisms for international cooperation at all levels, the identification of gaps in international law and the formulation of specific proposals for their overcoming, including through legal mechanisms such as treaties on the lease of state territory and through non-legal means, for example, the construction of artificial islands.

A positive assessment should be given to the interdisciplinary and complex

approach adopted by the author through the inclusion of predictive scientific data on the possible submergence scenarios of island states. Last but not least, the substantiation of the thesis of the need to develop international law to find solutions to preserve the sovereignty of the affected countries and protect their population is also a contribution of the work.

8. Evaluation of the publications

The candidate has submitted a list of three publications on the topic of the dissertation. All three are articles in peer-reviewed scientific journals published in the Russian Federation: "New Legal Journal", ISSN 2587-8573 and the International Scientific Journal "Young Researcher", ISSN 2072-0297.

The first article, entitled Statehood of Sinking Island States in International Law: Permanent or Not? examines questions regarding the legal status of island states facing the threat of sinking due to rising sea levels and, in particular, the future of Kiribati and the Maldives in the implementation of the Montevideo Convention.

In the article "Analysis of International Legal Approaches to the Disappearance of Island State Territories Caused by Climate Change", the candidate discusses the different methods and approaches for preserving disappearing states and their compliance with international law. Of interest is the analysis of the consequences of choosing one of the methods for the future distribution of water resources and the status of artificial installations.

The third article is entitled "International Legal Analysis of the Consequences of Disappearing State Territory Due to Climate Change" and examines theories regarding the preservation of statehood in the event of disappearance of state territory. The article outlines the various aspects of the problem and emphasizes the complexity and complicated nature of this phenomena in international law.

9. Evaluation of the abstract

The abstract consists of four parts. In the first, the candidate makes a general description of the dissertation by presenting the relevance and practical application of the research, the subject, the objectives, the goals, the methods and the structure of the work. The second part contains a brief presentation of the introduction, each of the chapters and of the conclusion of the dissertation work. In the third part, the author has presented the main scientific and scientific-applied contributions of the dissertation. The last, fourth part contains a list of publications on the topic of the dissertation.

The abstract meets the established requirements. It is presented in Bulgarian and English. The scientific and applied scientific contributions of the work are correctly reflected by the candidate.

10. Remarks and recommendations

Some remarks and recommendations can also be addressed to the author. Omissions are noted, for example, in places in the dissertation there are quotations without indicating the source (p. 81, etc.), there are inaccuracies in the translation of the Abstract into Bulgarian - expressions such as "Монтевидео конвенция ", etc. The literature used in Cyrillic includes only four works, which are textbooks in the field of international law, and it can be proposed to the author to supplement them.

The proposals formulated by the author for dealing with the consequences of climate change and the disappearance of territories should find place in the final part of the dissertation. The fourth chapter, where they are contained, is dedicated to the study of the methods for overcoming the disappearance of territories, such as the construction of artificial islands and the temporary provision of territory by another country. The proposals that the author makes relate to all aspects of the problem and are based on the analysis of the previous chapters. This requires that they be included together with the conclusions of the candidate in the final part of the work.

The notes and recommendations made do not change my overall positive impression of the presented dissertation.

11. Conclusion

The dissertation work on the topic “Analysis of International Legal Consequences of the Disappearance of the Territories of States” with author Ekaterina Churakova represents an original scientific study on particularly topical and significant problems of international law. The study is distinguished by many merits and contributes to the development of legal science and practice. The work meets the requirements established in the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and in the Regulations for its implementation and should receive a positive assessment.

Based on my overall impression of the qualities and merits of the work, I propose to the scientific jury to take a decision to award Ekaterina Churakova the educational and scientific degree "doctor" in professional field 3.6. "Law", scientific specialty "International Law ".

22.06.2026

Prof. Dr.Sc. Jivko Draganov